

S—P—O—K

VÄSTRA GÖTALAND

Pilotprojektet har drivits av av Dacapo Mariestad/Artifex och Svensk Form Väst i samarbete med Förvaltningen för kulturutveckling.

Finansierad av Västra Götalandsregionen.

Utförd okt 2020 - sep 2021

PILOT, LÄRDOMAR & ANALYS OCH FRAMTID SPOK VÄSTRA GÖTALAND

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BAKGRUNDSINFORMATION OM SPOK

Målgrupp 1 - Användare

Målgrupp 2 - Tillverkare

PILOTEN

BAKGRUND

FÖRARBETE

SATSNINGENS SYFTE OCH MÅL

RESULTAT

ANALYS & LÄRDOMAR

SPOK Sverige VS "hubbar"

Kommunikation / Kunskapsspridning

Tillverkare

Matchningar

SAMMANFATTADE SLUTSATSER OCH REFLEKTIONER

Att vara en del av något större - det större syftet

Flera värden

Framtiden

Statistik

Relevans

AGENDA 2030

FÖRSLAG FORTSÄTTNING

Styrning SPOK VG

Projektledning

FÖRSLAG PÅ HANDLINGSPLAN 2022

Besök hos tillverkare

Matchningar

Kunskapsspridning

Kartlägga tillverkare

Utveckling

BAKGRUNDSINFORMATION OM SPOK

SPOK (Samtida produktion och konsumtion) är en digital plattform som kartlägger och listar lokala tillverkare för att designers, arkitekter, konstnärer, entreprenörer och andra kreativa företag lättare ska kunna hitta produktionsmöjligheter i sin närhet. På SPOKs webb-baserade plattform (s-p-o-k.se) samlas och presenteras olika typer av tillverkningsalternativ, från slöjd till industri.

SPOK möjliggör värdefull, personlig kontakt som underlättar kommunikation och anpassning av produktion och vill visa den bredd och variation som finns inom svensk industri och tillverkning. SPOK vill också verka för att bevara hantverkskunskap samt bidra till lokala samarbeten och företagsamhet. SPOK vill stärka förutsättningarna för en geografiskt nära produktion och konsumtion som ett led i en långsiktigt hållbar utveckling. På ett övergripande och holistiskt plan vill SPOK bidra till människans fortlevnad på vår planet.

Sättet som vi producerar och konsumerar på idag är inte hållbart. Genom att ta kontroll över tillverkning och gå från global till lokal tillverkning kan vi skapa helt nya system. Hållbara system som på ett smartare och sundare sätt förhåller sig till klimat och miljö genom alla de fördelar som en mer småskalig och lokal tillverkning medför.

Det finns två huvudmålgrupper för SPOKs plattform: Användare och Tillverkare.

Målgrupp 1 - Användare

Denna grupp består av företag (från enmansföretag till större) som söker specifika tillverkningsalternativ, material eller som behöver råd om tillverkning. Användarna är främst formutövare. Med formutövare menar vi designers, formgivare, konsthantverkare, slöjdare, arkitekter, entreprenörer, innovatörer, konstnärer och andra kreativa företag.

Denna typ av företag jobbar i det första ledet av designprocessen där produkter och projekt ska utformas och har ofta behov av att anlita tillverkare som kan ta fram unika enstycksobjekt, prototyper, pilotserier eller löpande tillverkning. Plattformen riktar sig till professionella utövare och inte privatpersoner. SPOK Sverige finns till för formutövare i hela landet. Denna målgrupp behöver inte vara regional då det finns mycket potential i att nationellt locka kreativa företag till den lokala regionen. Samtidigt så är det värdefullt för de regionala hubbarna att samla det lokala formgivarsamfundet för att kunna förstå och stötta utövare lokalt genom insatser och kunskapsöverförande initiativ.

Målgrupp 2 - Tillverkare

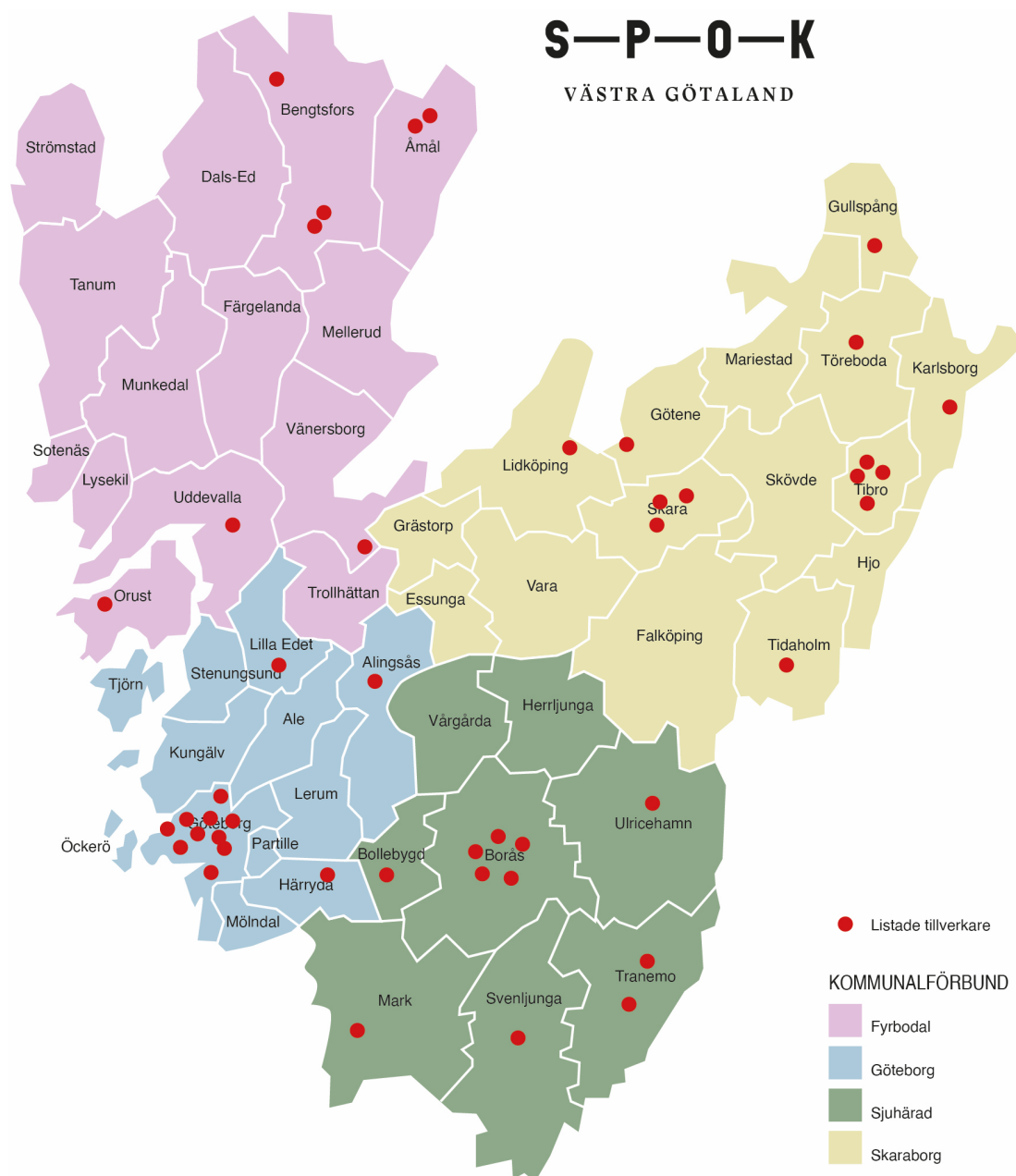
Tillverkarna är de som utgör själva innehållet på plattformen och är de som SPOK listar, synliggör och förmedlar kontakt till. Gemensamt för de som finns listade är att de kan och vill ta uppdrag för att tillverka en prototyp/enstyck eller serie av produkter för någon annan.

Denna målgrupp innefattar företag som jobbar med tillverkning på något sätt. Enda kravet som SPOK ställer är att man "ska vilja tillverka något åt någon annan." Tillverkningen kan

bestå av produkter, material, produktdelar, prototyper, verktyg, ytbehandling, hantverk eller dylikt. Vi riktar oss främst till små och medelstora tillverkare, då de ofta kan vara mer flexibla och ta emot olika typer av uppdrag utan större omställning, men vi är inte begränsade till denna storlek på företag.

I det aktiva letandet efter tillverkande företag är det bra att tänka på att inte alla tillverkande företag vill eller lämpar sig att bli listad på SPOK. Det är också viktigt att tänka in variation. Därför skall det månas om att också hitta tillverkare som är speciella, unika eller på annat sätt bidrar till variation bland de regionalt listade företagen.

Karta över listade tillverkare i SPOK Västra Götaland den 30 september 2021.



PILOTEN

BAKGRUND

SPOK Västra Götaland (SPOK VG) startade operativt i oktober 2020. SPOK VG är en del av det nationella nätverket SPOK Sverige och den digitala plattformen men utgår ifrån det vi har i vår region. Lokala tillverkare, lokala experter, material från Västra Götaland, människor och samarbeten från regionen. Målet är att stärka regionen genom att kartlägga, samla och sprida kunskap om hållbara- och lokala tillverkningsmöjligheter och på sikt förändra tillverkning- och konsumtionsbeteende till att väja lokalt.

Piloten har drivits av Dacapo Mariestad/Artifex och Svensk Form Väst i samarbete med Förvaltningen för kulturutveckling. Huvudfinansiar är Västra Götalandsregionen.

Förutom SPOK VG finns det tre andra SPOK ”hubbar”. Fram till 2020 har SPOK haft Skåne som utgångspunkt. Intresset från andra kommuner i landet ökade successivt och genom medel från Tillväxtverket kunde SPOK skala upp plattformen geografiskt. Förutom SPOK VG finns idag SPOK Skåne, SPOK Blekinge och SPOK Halland. Målet är att SPOK ska innefatta hela Sverige på sikt.

FÖRARBETE

Under de senaste 30 åren har sättet på hur vi formger och tillverkar produkter drastiskt förändrats. Industrin har till stor del flyttat till låglöneländer. Jobb för både tillverkare och formutövare har försvunnit. Kunskap inom tillverkning urholkats och det har blivit stora avstånd både geografiskt och innehållsmässigt mellan formutövare och tillverkare. Det finns ingen tvekan om att vi, för en hållbar framtid måste ställa om vår syn på tillverkning och konsumtion.

SPOK introducerades i Skåne 2016 och Förvaltningen för kulturutveckling och Svensk Form Väst följde parallellt utvecklingen. SPOK Skåne fick medel från Tillväxtverket 2019 för att göra SPOK Skåne till en nationell satsning. Innan SPOK Västra Götaland kom igång gjordes det ett ordentligt förarbete, bland annat av Förvaltningen för kulturutveckling, Västra Götalandsregionen och av Svensk Form Väst som båda inkom med en ansökan om SPOK Västra Götaland. Då SPOK har en stark koppling till hållbar konsumtion och produktion sågs det som en möjlighet för Västra Götalandsregionens arbete mot mål 12 i agenda 2030.

Att det inkom ansökningar från två håll visar på SPOKs relevans samt ett stort intresse och behov från formområdet att samlas och skapa förutsättningar för nya samarbetsformer och tillväxt. Koncernutveckling Kultur och Regionutvecklingsnämnden uppmärksammade att det fanns två ansökningar och inledde samtal mellan parterna. Lösningen blev att slå ihop projekten till ett samverkansprojekt. Detta innebar en ny gemensam ansökan med Hantverksskolan Dacapo Mariestad som projektägare och Svensk Form Väst som samverkanspart. I den nya ansökan arbetade man fram nya gemensamma mål.

SATSNINGENS SYFTE OCH MÅL

SPOK Västra Götaland ska:

Stärka västsvenska KKN- och tillverkningsföretag genom att kartlägga, samla och sprida kunskap om hållbara och lokala tillverkningsmöjligheter inom olika områden, från slöjd till industri. Detta för att designers, formgivare, arkitekter, konsthantverkare, konstnärer och andra som vill jobba med lokal produktion enklare skall kunna göra det. Samt att bidra till utvecklingen av ett långsiktigt och nationellt SPOK.

Pilotens syfte nedbrutna i mål och handlingsplan:

1. Starta upp SPOK Västra Götaland (namn, särprofil, kommunikation, relation med SPOK Sverige, organisation, styrgrupp etc).
2. Minst 60 listade tillverkare på den digitala plattformen. Brett i den geografiska spridningen i regionen samt i material.
3. Initiera fem matchningar mellan tillverkningsindustri och formutövare.
4. Kunskapsspridning om SPOK Västra Götaland och därmed kunskapsspridning om lokala tillverkningsmöjligheter inom olika områden från slöjd till industri.

RESULTAT

SPOK Västra Götaland var den första ”hubben” som SPOK Sverige startade. Därför handlade arbetet från början främst om att hitta ett samarbete – och en kommunikationsform som fungerade för SPOK VG och för SPOK Sverige.

SPOK VG tog fram förslag på kommunikationsstrategier och riktlinjer för oss och de andra hubbarna inom SPOK Sverige. De handlade bland annat om den visuella kommunikationen, kommunikationskanaler, tonalitet och namn. Men det handlade även om avtalsfrågor. Resultatet blev en tydlighet i hubbarnas kommunikation utåt, egna sociala medier (instagram), visuell profil för hubbarna och en egen sida på den nationella webben.

På grund av det här arbetet kom vi igång senare med arbetet mot tillverkare och formgivare till tillverkare än vi hade räknat med.

Inom ramen för piloten var målet 60 listade tillverkare på sidan. Vid pilotens slut är 45 listade tillverkare på sidan. De är fördelade som följer:

Material

Textil 15

Metall 11

Trä 9

Keramik 3

Glas 1

Tryckeri 1

Betong 1

Plast 1

Rigg teaterteknik 1

Sten 1

Tryckeri 1

Kommunalförbund

Fyrbodals: 8 Göteborg: 12 Sjuhärad: 12 Skaraborg: 13

(se karta över den geografiska spridningen på sida 5)

Vi har medvetet försökt få en så stor spridning som möjligt både geografiskt och i material. Västra Götaland har två stora kluster vad det gäller tillverkning. Textil i Sjuhärad och trä i Skaraborg (etablerat och oetablerat). Det har varit viktigt att synliggöra dem men även att hitta andra inom bland andra metall, sten och keramik. Vi har aktivt försökt hitta unika och spännande företag, alltifrån slöjd till tyngre industri.

Vi satte 60 listade tillverkare på sidan som mål när piloten startade. Vid projektets slut var det 45 listade företag. Ytterligare ca 10 är på väg in. Att vi inte nådde målet ser vi framförallt två anledningar till. Den främsta är att kvalitet är viktigare än kvantitet. Vi har eftersträvat att

knyta företag till sidan som vill arbeta med och för formutövare och som har kapacitet och möjlighet att ta förfrågningar om uppdrag från formutövare.

Det andra anledningen är tid. Vi har prioriterat att få en stor spridning geografiskt och i material och det har tagit tid. Införsäljningsprocessen har tagit längre tid än vad vi hade räknat med. Lärdomar att dra för fortsättningen är att sätta kvantifierbara realistiska mål och att kvalitén går före kvantitet.

Under det första året skulle vi även genomföra fem matchningar mellan tillverkare och formutövare men pga Covid-19 blev det omöjligt. Matchningarna krävde att tillverkare och formutövare skulle ses fysiskt vilket inte var möjligt pga FHM restriktioner. Vi påbörjade arbetet med matchningarna, gick ut med utlysningar och information till båda målgrupperna och fick mycket positiv respons. Intresset fanns, men tidpunkten var fel. Till slut togs ett gemensamt beslut i SPOK VG styrgrupp att inte genomföra matchningarna.

Vi har haft en kontinuerlig dialog med form- och hantverkskluster i regionen under pilotens första år. Dels genom digitala platser för formutövare exempelvis [adasweden.se](https://www.adasweden.se), Mötesplats Steneby, Svensk Form Väst, Not Quite, Textile Fashion Center, Marketplace Borås, Glasriket.

Vi har arbetat upp våra egna kanaler främst genom instagram [@s_p_o_k_v_g](https://www.instagram.com/s_p_o_k_v_g). Där har syftet varit att berätta om de tillverkare som anslutit sig till SPOK VG, vad de kan och vilka material de arbetar med så att formutövare ser värdet och lättare hittar till lokala tillverkare. Idag har vi 445 följare på det kontot.

Vi har genomfört två digitala föreläsningar, en för Svensk Form Väst medlemmar och en för Artifex. Vi har haft en större artikel i Mariestads tidning och på [adasweden.se](https://www.adasweden.se)

Ett annat resultat som egentligen är givet men som faktiskt har hänt är att SPOK har etablerats i Västra Götaland. Strukturen har byggts upp, plattformen finns, relevanta kluster är informerade, utövare och näringslivskontor i samtliga kommuner har fått information om initiativet.

ANALYS & LÄRDOMAR

I det här avsnittet sammanställer vi lärdomar av piloten, några övergripande slutsatser och reflektioner.

SPOK Sverige VS "hubbar"

Det nationella SPOK var vid pilotens start i början på sin resa från att växa från ett regionalt SPOK Skåne till att bli SPOK Sverige.

Eftersom SPOK VG var den första hubben att starta var vi i ett tidigt skede med i arbetet att tillsammans med SPOK Sverige hitta ett bra förhållningssätt som passar både den nationella plattformen och de regionala hubbarna. Framgångsfaktorn bygger på att alla har en flexibel och lösningsorienterat förhållningssätt. Att SPOK VG var den första hubben och fick en betydelsefull roll i att vara med, påverka och forma det nationella SPOK, ser vi som mycket positivt.

Under oktober - december 2020 var därför frågan kring kommunikation, varumärke och organisation i förhållande till SPOK Sverige ett stort jobb. Projektledarna fick lägga mycket tid på hur samarbetsformerna skulle se ut, vilka behov just vår region har och på vilket sätt SPOK VG på bästa sätt kan växa sig starkt. Avtalen var inte heller helt klara, vilket gjorde att det blev en omprioritering de första månaderna i projektledarnas arbete.

För ett bra resultat och mesta möjliga värde för målgruppen i Västra Götaland, blev det under detta arbete tydligt, att det är av stor betydelse att ha en egen kommunikationskanal och en egen profil för SPOK VG. Detta för att skapa en lokal känsla, vilket är helt i linje med hela initiativet.

Vi hjälpte till att ta fram en visuell profil för SPOKs hubbar för användning vid kommunikation utåt och vi valde Instagram som SPOK VGs kommunikationskanal på sociala medier. SPOK Sverige skapade också enligt vår önskan en egen undersida på den stora sajten där man kan läsa mer om vad som sker i Västra Götaland.

Kommunikation / Kunskapsspridning

När arbetet med kommunikationsstrategierna för SPOK VG och "hubbarna" var klart skulle en av projektledarna fokusera på att nå ut till formutövare i regionen. Detta gjordes initialt genom att kontakta flera befintliga kluster för formutövare i regionen.

Responsen var god och initiativet var efterlängtat däremot ville man ganska snart se vilka tillverkare som fanns listade i Västra Götaland för att förstå vad det handlade om. Eftersom SPOK VG nyss startat fanns det få eller knappt några tillverkare listade.

Därför valde SPOK VG att båda projektledarna skulle fokusera på att få in tillverkare till plattformen. Vi fortsatte att kommunicera genom Instagram, fanns med i digitala

sammanhang för formutövare i regionen, informerade och höll kontakt med akademi i regionen. Vi var med på digitala föredrag, gjorde lite press men fokus låg på att få in tillverkare.

Pandemin satte stopp för flera av våra planerade aktiviteter. För att samla formutövare och sprida informationen om SPOK VG hade vi planerat att göra olika aktiviteter, seminarier, besök mm. Vi hade också önskat kunna besöka tillverkare. Det hade gynnat projektet väl. En god personlig kontakt med målgrupperna hade underlättat arbetet. Att inte kunna träffa målgrupperna fysiskt har gjort arbetet svårare. Trots detta har vi fått en enormt positiv respons från både formutövare och tillverkare. Att vi under begränsande former kunnat implementera SPOK VG och fått så många anslutna företag visar på ett stort intresse och behov av plattformen.

Tillverkare

Vi har medvetet försökt få en så stor spridning som möjligt både geografiskt och i material. Det som skiljer de olika hubbarna, är bland annat att det i olika regioner finns olika tillverkning, material mm. SPOKs fokus ligger på att få en så stor spridning som möjligt, både i material, tillverkningsmetoder och -möjligheter samt geografiskt.

Enligt SPOKs syfte, strävar vi efter att hålla en bredd bland tillverkarna som listas. Målgruppen är främst små till medelstora företag. Det gemensamma är att de vill och kan tillverka för andra. Vi söker medvetet efter det unika och tillverkare med specialkompetens.

Under pilotens tid har vi kartlagt och kontaktat över 100 tillverkningsföretag spridda i storlek, tillverknings och -kunskapkapacitet i hela regionen. Lika viktigt som resultatet i antal listade tillverkare på sidan, är det som inte syns. Det jobb som ligger bakom och alla de företag vi har haft kontakt med som finns i vårt system, men där de av olika anledningar inte kan eller vill vara med. SPOKs syfte är att underlätta vägen för formutövare, att snabbare och enklare hitta rätt. Därför är också alla de vi kontaktat men som inte syns också viktiga för resultatet.

Odd Matter designstudio beskriver detta tydligt i SPOKs handbok

”Nyttan med SPOK - Det är som en genväg, helt enkelt. Ett sätt att direkt komma i kontakt med rätt människor. Vanligtvis spenderar vi massor av tid att hitta tillverkningsföretag, att prata med och involvera företag som inte alls är intresserade för att slutligen hitta rätt. Plattformen och listningen gör att man vet att de är troligen öppna för samarbeten.”

Västra Götalandsregionen är stor, det finns många tillverkare och en stor potential att skapa en plattform rik på utbud. Det som begränsar resultatet är tid. Vi har lärt oss mycket under pilotens gång. Framförallt att det är ett tidskrävande arbete från det uppsökande till att företaget är listat.

Matchningar

Med anledning av covid-19 var det omöjligt att genomföra matchningarna inom ramen för piloten. Det var olyckligt mest på grund av att vi tror att matchningar mellan tillverkare och formutövare är ett bra sätt att påvisa SPOKs nytta.

Vi såg tidigt att initiera matchningar är ett bra sätt att påvisa exempel och att levandegöra plattformen. Innan SPOK Skåne startades hade man gjort ett stort matchningsprojekt ”Den Nya Kartan” ledd av Jenny Norberg med 24 matchningar. På så sätt fanns det redan en bra grund att stå på när SPOK Skåne startades. Ett liknande projekt skulle vara bra att genomföra i Västra Götaland. Inom piloten hade vi därför som plan att genomföra ett första matchningsprojekt i en mindre skala, med fem matchningar.

Med anledning av covid-19 och FHM restriktioner kring resor och att träffa nya personer, blev det till slut omöjligt att genomföra matchningarna inom ramen för piloten. När pilotens mål sattes hade vi en tro på att restriktionerna skulle lättas, men under projektets gång visades det att det inte skulle ske. Vi försökte genomföra matchningarna ändå, men fick till slut se verkligheten och tog då ett beslut att skjuta upp matchningarna till dess att restriktionerna togs bort och personer kan mötas.

Vi påbörjade matchningarna, kontaktade båda målgrupperna och fick mycket positiv respons från bägge håll. Vi gick ut med en bred utlysning till formutövare med information kring matchningarna samt frågor om vilka material och kunskaper inom tillverkning de var intresserade av och hade behov av. På så sätt fick vi på köpet material att använda för att uppsökande hitta nya relevanta tillverkare till sidan. Fem matchningspar valdes ut, men eftersom de inte kunde träffas fysiskt blev det svårt att påbörja ett samarbete. Det är fundamentalt att träffas fysiskt för att samarbeten av detta slag skall kunna ske. En av styrkorna med regional tillverkning är just möjligheten att träffas. Att förstå tillverkningsmöjligheter och material. Genom ett nära samarbete mellan formutövare och tillverkare kan man förstå varandras kompetenser och hur dessa på bästa sätt kan användas och utvecklas, vilket är en av SPOKs viktigaste syften.

SAMMANFATTADE SLUTSATSER OCH REFLEKTIONER

Att vara en del av något större - det större syftet

Nationellt - Omställningen till ett hållbart samhälle i mål 12 Agenda 2030. Omställningen måste göras nu. Det finns olika saker alla länder behöver göra. Produktionen som flyttade på 90-talet behöver komma tillbaka och vi behöver ta tillbaka våra materialresurser, vilket är av både regionalt och av nationellt intresse.

Regionalt - Ett verktyg för att stärka KKN näringarna så att kunskap och kompetens stannar i regionen och att tillväxt inom näringarna sker. Under de senaste 20 åren har sättet på hur vi formger och tillverkar produkter drastiskt förändrats. Industrin har till stor del flyttat till låglöneländer. Jobb för både tillverkare och formutövare har försvunnit. Kunskap inom tillverkning urholkats och det har blivit stora avstånd både geografiskt och innehållsmässigt mellan formutövare och tillverkare. Det är ingen tvekan om att vi, för en hållbar framtid måste ställa om vår syn på tillverkning och konsumtion.

Flera värden

Genom SPOK skapas fler värden. Framförallt det hållbara. Men det finns även kulturella värden som handlar om att ge formutövare större möjlighet att tillverka lokalt. Idag är det en djungel att hitta rätt. Synliggörandet av tillverkare gör det enklare och bidrar till att kreativ kompetens stannar i regionen och det stärker tillverkningsindustrin vilket bidrar till värden för näringslivet.

Den digitala plattformen möjliggör att människor kan organisera sig oberoende av avstånd.

Värden som inte är lika uppenbara men minst lika viktiga är kompetensförsörjningen. Kunskap om tillverkning stannar i regionen och förs över till andra (utövare).

Framtiden

De långsiktiga positiva effekterna med SPOK är det inget tvivel om. SPOK Västra Götaland kan vara ett viktigt verktyg för omställningen till ett hållbart samhälle om vi använder det och utvecklar det på bästa sätt. Vi vet att det är den här typen av synliggörande och arbete som krävs för att vi ska lyckas gå i rask takt mot ett mer hållbart samhälle. Knäckfrågan för SPOK Västra Götaland är hur plattformen bäst blir relevant, hur den kan möta behoven som finns och därmed bidra till den förändring vi tror på.

För att SPOK VG ska vara relevant över tid behöver vi snabbt och enkelt kunna läsa av hur behovet och användningen av sidan ser ut för att lika snabbt och enkelt kunna göra något åt det. Det är ett administrativt tungt projekt. Tillverkare ska in, formutövare ska hitta sidan, andra ska hitta sidan etc. Att lyckas eller inte, om det blir bra eller bättre, är beroende på satsning, tid och resurser.

Statistik

Relevant statistik och nyckeltal är viktiga markörer för att påvisa sidans värde. SPOK VG är en del av det nationella SPOK och SPOK Sverige arbetar kontinuerligt med identifiering av statistik och siffror som påvisar värdet av SPOK. Men det är inte allt som går att mäta genom nyckeltal. SPOK Sverige håller därför på att ta fram ett paket för att sammanfatta värdet av SPOK. Det kan till exempel vara nya samarbetsformer och affärsmodeller som skapats genom SPOK. Man tittar också på andra siffror som stödjer modellen.

Relevans

För att göra SPOK relevant, behöver vi förstå målgrupperna. Det finns mycket som redan gjorts, många lärdomar att hämta från region Skåne som drivit SPOK sedan 2016. Vi har under många år sett hur formområdet i syd växt sig allt starkare. Tagit frågan om tillverkning och konsumtion på allvar. De har byggt upp en solid gemenskap 'community' för formutövare som möjliggör samarbeten och tillväxt. Resultaten i Skåne visar på SPOKs styrka som ett verktyg, ett redskap att använda för att bygga detta. En stark gemenskap resulterar i kunskapsspridning, nya samarbeten och nya affärsmodeller. Det finns stora möjligheter och vinningar för Västra Götaland att på liknande sätt som Skåne, använda SPOK som ett verktyg för att skapa en starkare tillväxt och gemenskap för formområdet och nya mer hållbara sätt till produktion och konsumtion.

Förutom att lära oss av Skåne, kan vi också känna oss trygga i att relevans av SPOK finns genom det resultat SPOK gett i deras region. Regionerna kan så klart skilja sig åt, men liknande behov finns i Västra Götaland som i Skåne. Vi har därför stöd från deras arbete i att SPOK skulle tjäna ett viktigt syfte som stöd och resursstruktur för att skapa en vital och växande form-community.

AGENDA 2030

SPOK Västra Götaland är ett verktyg och en resurs i omställningen till ett hållbart samhälle i enlighet med mål 12 i Agenda 2030, säkerställa hållbara konsumtions- och och produktionsmönster och går in under målet *Förnybara och resurseffektiva produkter och tjänster* i Klimat 2030 Västra Götaland ställer om.

Med fokus på tvärssektoriell samverkan bidrar SPOK med framåtblickande kunskap som stärker förutsättningarna för FN:s globala hållbarhetsmål skall uppnås både lokalt och nationellt. SPOK verkar således som en paraplyorganisation där olika aktörer kan komma med frågeställningar samt dela värdefull insikt från olika perspektiv inom det gemensamma ämnet.

SPOK är en kunskap och resursbank, ett verktyg att stötta kulturella och kreativa näringar regionalt, men också nationellt i linje med politiken gestaltad livsmiljö, New European Bauhaus, samt cirkulär ekonomi, (där SPOK kan vara ett nätverk att understödja omställningen till cirkulär ekonomi).

En annan fördel med att vara en regional SPOK hubb är tillgången till det nationellt nätverk som håller på att byggas upp genom SPOK Sverige. Här finns det möjlighet till ett enormt värdefullt kunskapsutbyte mellan regionerna samt potential att med påtaglig genomslagskraft arbeta mot det långsiktiga målet om hållbar produktion och konsumtion. I den större utvecklingen av SPOK Sverige önskar man skala upp kunskapsutbytningsdelen av plattformen till att även innefatta cirkulära designmodeller, materialutveckling, materialekosystem och framtidens materialproduktion – med målet att skapa hållbar och konkurrenskraftig materialanvändning i designprocesser och tillverkningsindustri. En utveckling som går helt i linje med Regeringens handlingsplan: Cirkulär ekonomi – strategi för omställningen i Sverige (M2020/01133) där ett av 4 specifika Fokusområden är; ”Cirkulär ekonomi genom hållbar produktion och produktdesign.”

FÖRSLAG FORTSÄTTNING

Styrning SPOK VG

Piloten startades genom att ansökningar från två håll slogs ihop. Att flera aktörer är intresserade av SPOK visar dess styrka. Under året har samarbetet testats och det har tagit en del tid att hitta rätt samarbetsform. Kunskaper som SPOK VG framöver kommer att ha stor nytta av. En lärdom är att genom att vara fler kan vi bli starkare. Men det tar också en del tid och resurser i anspråk om gruppen blir för stor. Det är viktigt för fortsättningen att det finns en tydlig samsyn och gemensam värdegrund med SPOKs målgrupper i fokus.

Västra Götaland är en stor region och målgrupperna inom SPOK är breda, vilket kräver en väl sammansatt ledning. Förslag på fortsatt styrning är att hålla styrgruppen väl representerad från regionen, båda målgrupperna, från branschorganisationer och från kommunförbunden, men att den inte blir för stor.

I arbetet med att hitta tillverkare har det varit tydligt att näringslivskontoren i kommunförbuden har en viktig roll och ett nära samarbete med dem underlättar uppsökningsarbetet. Det är därför av högsta vikt att fördjupa relationen med kontoren. Ett önskemål är att ha en nära och tät relation till en person på respektive kontor, vilket kommer att gynna en korrekt spridning i kompetens och geografi på plattformen.

Ett förslag framöver är att dela in arbetet i: Styrgrupp - Arbetsgrupp - Referensgrupp - Projektledning. Projektledning bör skötas av en organisation som har en regional spridning, nätverk och kunskap inom formområdet i Västra Götaland. På så vis når tjänsten den målgrupp som först och främst ska använda sig av sidan. Kompetensen inom det operativa arbetet med SPOK är avgörande för att lyckas. Det krävs kunskap och förståelse inom tillverkningsprocess och de båda målgruppernas behov.

I Skåne finansieras SPOK med hjälp av ett årligt verksamhetsstöd från Region Skåne. I det ingår huvudmannaskap och projektledning med en kostnad på 350 000 sek/år. På så vis har Skåne byggt upp ett robust system kring SPOK och säkrat en kontinuitet.

Regionens finansiering av SPOK Västra Götaland är viktigt av flera anledningar men kanske framförallt för regionens neutrala roll. SPOK Västra Götaland har flera syften och ska nå olika målgrupper därför tror vi att egenvärdet av den/de som finansierar och de som driver initiativet är mindre viktigt. Den bästa formen för ägande, drift och finansiering under en uppstartfas bör därför vara en mix av aktörer där alla har ett intresse av SPOK Västra Götalands övergripande mål.

Projektledning

Under piloten har projektledning drivits av två projektledare. Att starta igång ett projekt under pandemin har krävt tålamod och flexibilitet i det operativa arbetet. Mycket av det planerade arbetet gick inte att genomföra pga FHM restriktioner. Det har då varit positivt att

få draghjälp av varandra, men det har också tagit en del tid från projektet att dela upp arbetet på två mindre deltider.

Ett förslag, beroende på vilka resurser i tid som avsätts, är att tillsätta en sammanhållande projektledare som har ansvar och driver projektet framåt i enlighet med styrgruppens beslut. Vid speciella aktiviteter såsom tex matchningar, utställningar, studiebesök mfl stötts projektledaren upp av extern kompetens.

Rekommendationen från SPOK Sverige är att hubbarna avsätter minst en 50% tjänst till projektledning. Västra Götalandsregionen är stor med 49 kommuner, vilket kan kräva att det avsätts mer resurser än så. Vilka resurser som tillsätts är avgörande för hur SPOK VG framåt kommer att lyckas och bli det verktyg och resurs det är tänkt att vara.

FÖRSLAG PÅ HANDLINGSPLAN 2022

SPOK Västra Götalands fokus den närmsta framtiden bör vara att visa tjänstens funktion och värde. Detta görs bäst genom att förstå och involvera målgrupperna, aktivitetsfokus och kunskapsspridning.

Att förstå vilka möjligheter som finns och hur SPOK kan användas, kan göras på flera sätt. Ett är att initiera matchningar för att på så sätt skapa faktiska exempel, men också att lära känna och förstå tillverkarnas möjligheter för att kunna kommunicera detta på plattformen och i sociala medier. För att skapa kvalitet i plattformen, behövs det i budgeten finnas utrymme till både drift och utveckling.

Besök hos tillverkare

Den närmsta tiden bör fokus ligga på uppföljning av redan listade tillverkarna. Det görs med fördel genom personliga besök. Att skapa en närmre relation med våra befintliga tillverkare är prio ett och viktigare än att lista nya. Det arbete som inte kunde göras i och med begränsningar pga Covid-19, kan nu utföras. Besök hos tillverkare skapar relation och förtroende och vi lär oss mer om vilka behov tillverkarna har, vilka möjligheter som de kan erbjuda och vilka sorts samarbeten de önskar. Med informationen kan vi göra deras profil på sidan skarpare. Plattformen blir mer lättnavigerad för den ande målgruppen. Lättare för formutövarna att hitta rätt.

Matchningar

Fortsätta med arbetet att skapa förutsättningar för samarbeten genom matchningar som påbörjades under piloten. Förslag är också att innan SPOK VG har egna exempel att man visar resultat av matchningar som redan gjorts i Skåne. Detta kan göras genom seminarium och på sociala medier.

Kunskapsspridning

Fokus kommer att ligga i att samla våra målgrupper, tillverkare och formutövare. Att möjliggöra möten inom målgruppen och mellan målgrupperna. Här har vi stora fördelar i att vara en del av det nationella SPOK. Samarbeten mellan hubbarna kommer att fördjupas och SPOK VG kommer att ha stor nytta av det arbete som redan gjorts i andra hubbar och i SPOK Skåne. Några exempel att ta efter är; speeddejting, föreläsningar, seminarier och studiebesök hos tillverkare.

Kunskapsspridning sker också kring en kontinuerlig och ökad närvaro på sociala medier. Vid besök hos tillverkarna kan mer fördjupande samtal göras och bilder tas för att skapa personliga porträtt och sprida dem på våra sociala medier.

Kartlägga tillverkare

Arbetet med att kartlägga tillverkare i regionen och lista nya bör ske kontinuerligt. Det finns stor potential att SPOK VG kan erbjuda ett rikt utbud på tillverkare.

Utveckling

Jämte driften bör det avsättas tid till utveckling. Omvärldsbevakning är en viktig del. Vi behöver hålla oss uppdaterade på vad som händer i regionen, vilka kluster och initiativ som finns och vilka formutövarna är, befintliga och nya. Det är av stor vikt att skapa en god och nära relation samt dialog med branschorganisationer, näringslivschefer i kommunerna och med akademierna för att i ett tidigt skede kunna erbjuda SPOKs tjänster. Allt detta för att lära oss mer om vad användarna behöver för att kunna skapa en flexibel och proaktiv plattform.